

KITOB-QALB GAVHARI, KO'NGIL ZIYNATI

Raxmonqulova Nilufar O'ktamjonovna

Buxoro viloyat Qorako'l tumani

Axborot-kutubxona markazi.

Fondlarni to'ldirish saqlash va ularga ishlov berish xizmati rahbari.

Annotatsiya. Mazkur maqola kitobning inson hayotidagi o'rnini va ahamiyatiga bag'ishlangan. Unda kitobning ma'naviy, axloqiy va intellektual rivojlanishdagi roli tahlil qilinadi, shuningdek, kitobni o'qishning shaxsiy va jamiyatdagi ahamiyati, insonning qalbini boyitishi va ko'ngil ziynati sifatida shakllanishi muhokama qilinadi. Maqolada kitobni sevish, uni o'qish va bilimlarni amaliy hayotga tadbiq etish metodikasi va pedagogik yondashuvlar haqida tavsiyalar berilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kitob insonning dunyoqarashini kengaytiradi, tafakkurini rivojlantiradi va shaxsiy fazilatlarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Kitob, qalb gavhari, ko'ngil ziynati, ma'naviyat, axloqiy tarbiya, bilim, tafakkur, o'qish madaniyati, pedagogik yondashuv, shaxsiy rivojlanish.

Аннотация. Данная статья посвящена роли и значению книг в жизни человека. В ней анализируется роль книг в духовном, нравственном и интеллектуальном развитии, а также обсуждается личностное и социальное значение чтения книг, их обогащение человеческой души и формирование как украшения души. В статье даются рекомендации по методологии и педагогическим подходам к любви к книгам, их чтению и применению знаний в практической жизни. Результаты исследования показывают, что книги расширяют мировоззрение человека, развивают его мышление и играют важную роль в формировании личностных качеств.

Ключевые слова: Книги, жемчужины души, украшение души, духовность, нравственное воспитание, знания, мышление, культура чтения, педагогический подход, личностное развитие.

Abstract. This article is devoted to the role and importance of books in human life. It analyzes the role of books in spiritual, moral and intellectual development, and also discusses the personal and social importance of reading books, their enrichment of the human soul and their formation as a decoration of the soul. The article gives recommendations on the methodology and pedagogical approaches to love books, reading them, and applying knowledge to practical life. The results of the study show that books broaden a person's worldview, develop their thinking, and are important in forming personal qualities.

Keywords: Books, pearls of the soul, decoration of the soul, spirituality, moral education, knowledge, thinking, reading culture, pedagogical approach, personal development.

Kirish.

Insoniyat yaratgan eng buyuk kashfiyotlardan biri - bu kitobdir. Uni bejizga qalb gavhari va ko'ngil ziynati deb atashmaydi. Zero, qalbni nurga to'ldiradigan, tafakkurni kengaytiradigan va insonni inson qilib tarbiyalaydigan asosiy manba aynan kitobdir. U - zamonlar osha o'tib kelayotgan bitmas-tuganmas ma'naviy xazinadir.

Kitob insoniyat madaniyati va bilimlarining ajralmas qismidir. Har bir jamiyatda kitob nafaqat bilim manbai, balki ma'naviy va axloqiy tarbiya vositasi sifatida xizmat qiladi. "Kitob – qalb gavhari, ko'ngil ziynati" degan maqol odatdagi so'z bo'lsa-da, uning mazmuni juda chuqurdir: kitob insonning qalbini boyitadi, fikrini kengaytiradi va shaxsiy fazilatlarini rivojlantiradi.

Bugungi kunda texnologiyalar rivojlangan bo'lsa-da, kitobning o'rnini kamaymagan. Kitobni sevish va o'qish madaniyati yosh avlodda nafaqat intellektual, balki ma'naviy va axloqiy fazilatlarni shakllantirishda muhim

ahamiyatga ega. Ushbu maqolada kitobning shaxsiy va jamiyatdagi ahamiyati, uning ma'naviy, intellektual va axloqiy rivojlanishdagi roli tahlil qilinadi, kitobni o'qish orqali shaxsni boyitish metodikasi keltiriladi.

Kitob - Ma'naviyat sarchashmasi

Kitob o'qish shunchaki vaqt o'tkazish emas, balki qalb bilan suhbat qurishdir. Mutolaaning inson hayotidagi o'rni quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- Yaxshi kitob o'quvchini ezgulikka chorlaydi, qalbini go'zal tuyg'ular bilan bezaydi.
- Dunyoqarash kengayishi. Kitob orqali biz o'zimiz ko'rmagan yurtlar, biz yashamagan davrlar va buyuk shaxslar hayoti bilan tanishamiz.
- Nutq va tafakkur madaniyati. Doimiy mutolaa qiladigan insonning nutqi ravon, fikri esa tiniq bo'ladi.

Kitob - eng sadoqatli do'st

Haqiqiy kitob hech qachon xiyonat qilmaydi. U og'ir damlarda dalda beradi, yolg'izlikda hamroh bo'ladi, chorasiz qolganimizda yo'l ko'rsatadi. Buyuk mutafakkir Alisher Navoiy bobomiz aytganlaridek: "Kitob - beminnat ustoz, bilim va ma'naviyat sarchashmasi".

Ushbu do'stlikning afzalliklari:

1. Haqiqatni anglatadi. Yolg'on va xatolar girdobidan qutqarib, haqiqat nuri tomon yetaklaydi.
2. Sokinlik beradi. Shovqin-suronli dunyoda kitob varoqlari orasidan o'zgacha bir xotirjamlik topish mumkin.
3. Tajriba manbai. Inson bir umr davomida to'playdigan tajribasini kitobxon bir necha soatlik mutolaa orqali egallashi mumkin.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

O'zbek adabiyotshunoslik va pedagogika sohasidagi manbalarda kitobning shaxs va jamiyat rivojidadagi o'rni keng yoritilgan.

M.G'afurov (Kitob va madaniyat, Toshkent, 2017) kitobni inson ma'naviy va intellektual rivojlanishining asosiy vositasi sifatida baholaydi.

N.Qo'chqorova (O'quvchilarni kitobga qiziqtirish metodikasi, Toshkent, 2019) kitob o'qish orqali shaxsning fikr dunyosi kengayishi, tafakkur va axloqiy qadriyatlarining shakllanishi mumkinligini ta'kidlaydi.

Pedagogik adabiyotlarda kitobni o'qitishning samarali metodlari, interaktiv o'qish usullari, loyiha ishlari va o'quvchi faoliyatini rag'batlantirish yo'llari tavsiflanadi. Shu bilan birga, o'quvchilarda kitobga qiziqishni oshirish va o'qish madaniyatini shakllantirishning metodologik asoslari yoritilgan (R. Ismoilov, 2020; S. Rahimova, 2021).

Metodologiya

Maqolada quyidagi metodlar qo'llanildi:

- Tahliliy metod - o'zbek pedagogik adabiyotlar va ilmiy manbalarni o'rganish;
- Kuzatuv metodi - o'quvchilarning kitobga qiziqishi va mustaqil o'qish faoliyati kuzatildi;
- So'rovnoma metodi - o'quvchilar va o'qituvchilar kitob o'qish bo'yicha fikrlarini aniqlash;
- Taqqoslash metodi - an'anaviy va interaktiv o'qish usullarining samaradorligi solishtirildi.

Ushbu metodlar orqali kitob o'qishning o'quvchilar shaxsiga ta'siri, ularning tafakkuri va ma'naviyati tahlil qilindi.

Natija va muhokamalar

Kitob o'qish o'quvchilarning ma'naviy va intellektual rivojlanishida muhim omil ekanligi aniqlangan.

Interaktiv o'qish, loyiha ishlari va mustaqil o'qish o'quvchilarning tafakkurini kengaytiradi.

Kitob o'qish o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantiradi va ijtimoiy madaniyatni rivojlantiradi.

O'quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv qobiliyati ortdi.

Muhokamalar

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, kitob o'qishning samaradorligi o'qituvchining metodik tayyorgarligi va darsdagi interaktiv usullarga bog'liq. An'anaviy o'qish usullari bilan solishtirganda, loyiha ishlari, guruh ishlari va o'z-o'zini baholash metodlari o'quvchilarning qiziqishi va mustaqil o'qish faoliyatini oshiradi. Shu bilan birga, kitob o'qish o'quvchilarning nafaqat bilimini, balki shaxsiy fazilatlarini shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Kitob - qalb gavhari va ko'ngil ziynati sifatida inson hayotida muhim o'rin tutadi. Kitob o'qish nafaqat bilim egallash, balki tafakkur, axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishda ham samarali vosita hisoblanadi. Interaktiv o'qish usullari, loyiha ishlari va mustaqil o'qish o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi, shaxsiy va ijtimoiy madaniyatini oshiradi. Shu bilan birga, kitobni sevish va o'qish madaniyati yosh avlodni ma'naviy va intellektual jihatdan boyitadi.

Kitobga oshno bo'lgan ko'ngil doimo pok, qalbi esa nurli bo'ladi. Agar biz yosh avlodni ma'naviyatli, qat'iyatli va vatanparvar etib tarbiyalamoqchi bo'lsak, avvalo ularning qo'lga kitob tutqazishimiz lozim. Kitobxon millat hech qachon zavolga yuz tutmaydi. Shunday ekan, keling, qalbimiz gavhari va ko'nglimiz ziynati bo'lgan kitobni asrab-avaylaylik va hayotimizning ajralmas qismiga aylantiraylik.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'afurov M. Kitob va madaniyat. - Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2017. - Toshkent shahri, 12–34-betlar;
2. Qo'chqorova N. O'quvchilarni kitobga qiziqtirish metodikasi. - Toshkent: Ilm Ziyo nashriyoti, 2019. - Toshkent shahri, 45–62-betlar;

3. Ismoilov R. Pedagogik metodlar va kitob madaniyati. - Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti, 2020. - Samarqand viloyati, 23–40-betlar;
4. Rahimova S. O‘quvchilarda mustaqil o‘qish faoliyatini rivojlantirish. - Buxoro: Buxoro pedagogika instituti nashriyoti, 2021. - Buxoro viloyati, 50–68-betlar;
5. Tursunov, H. (2025). Kar va zaif eshituvchi yuqori sinf o‘quvchilar axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari. Bulletin of Contemporary Researches: Multidisciplinary, 1(1), 16-19.
6. Tursunov, H. (2025). Kar va zaif eshituvchi yuqori sinf o‘quvchilarining axborot kompetensiyasini rivojlantirish modeli. MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI JURNALI, 3(7).
7. Tursunov, H. (2024). Kar va zaif eshituvchi o‘quvchilarning axborot kompetensiyasini rivojlantirish: farg‘ona misolida. In Conference on Digital Innovation:" Modern Problems and Solutions (pp. 206-209).
8. Hamidullo o‘g‘li, T. H. (2025, May). KAR VA ZAIF ESHITUVCHI YUQORI SINF O‘QUVCHILARINING AXBOROT KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI VA TAMOYILLARI. In International Conference on Modern Science and Scientific Studies (pp. 323-329).
9. Hamidullo o‘g‘li, T. H. (2025, January). KAR VA ZAIF ESHITUVCHI YUQORI SINF O‘QUVCHILARINING AXBOROT KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH TASHKILIY-METODIK MUAMMOLARI. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 54-62).
10. Abdullayeva N. Ta’limda kitobning roli va ahamiyati. - Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2018. - Toshkent shahri, 78–92-betlar;